

۳۸ درصد ظرفیت بورس دانش در اختیار علوم انسانی ها

گزارش عملکرد دانشگاه آزاد در نشست خبری دکتر طهرانچی

افزایش دانشجو گاهش اتکا به شهریه تغییر دانشکده ها به موضوع محوری و...

شماره مسلسل ۴۳۸ | یکشنبه ۵ شهریور ۱۴۰۲ | ۱۰ مهر ۱۴۰۲ | ۲۷ اگوست ۲۰۲۲ | شماره ۳۳۶

Sun | 27 Aug 2023 | vol.15 | No. 3346 | 16 Pages

www.fdn.ir

گزارش عملکرد دانشگاه آزاد در نشست خبری دکتر طهرانچی

افزایش دانشجو، کاهش اتکا به شهریه تغییر دانشکده ها به موضوع محوری و...

۱۰ بسته کاری است که مسیر دانشگاه را مشخص می کند. مطالبه جدی جامعه از دانشگاه آزاد این است که مبتنی بر زیست بوم و تحولات فناوری و اجتماعی پیش برود. در این راستا تهیه اطلس آمایش مبتنی بر اطلس آموزش عالی و ماموریت گرایانه واحدهای دانشگاهی از نکات مهمی است که افتخار داریم در پایان سال دوم پیاده سازی برنامه تحول و تعالی دانشگاه، اطلس جامعی از اسناد آمایش کشور تهیه و نهایی کرده ایم که به زودی رونمایی خواهد شد.

جزئیات شکل گیری دانشکده های جدید در دانشگاه آزاد
رئیس دانشگاه آزاد با بیان اینکه ماموریت این دانشگاه منطقه بر زیست بوم تغییر یافته است، گفت: «رسالت دانشگاه را در تحقق شعار بسترسازی اشتغال دانش بنیان سرلوحه فعالیت ها قرار گرفت. با توجه به اینکه دانش یک کنش فرارشته ای است، یکی از موضوعات مهم برنامه تحول و تعالی، ایجاد دانشکده های موضوعی است. در این راستا از ابتدای سال سوم اجرای برنامه از دانشکده های سنتی به دانشکده های موضوع محور گذار خواهیم کرد. دو دانشکده «تعلیم و تربیت اسلامی» و «مهارت و کارآفرینی» ذیل معاونت علوم تربیتی و مهارتی و دانشکده های «فرهنگ و تمدن»، «جامعه و حکمرانی» و «هنر رسانه» ذیل معاونت علوم انسانی و هنر راه اندازی می شود. وی افزود: «همچنین ۷ دانشکده موضوعی هوش مصنوعی، علوم و فناوری همگرا و کوانتومی، صنعت ساختمان، ساخت و تولید، انرژی، سلامت و امنیت غذایی در معاونت علوم، مهندسی و کشاورزی راه اندازی می شود و دروس عمومی که تشکیل دهنده مباحث بینشی، دانشی و گراشی دانشجویان است، تحت عنوان دانشکده فرهنگ و زندگی ارائه خواهد شد.»

رشد جمعیت دانشجویی دانشگاه آزاد سالانه ۱۵۰ هزار نفر
دکتر طهرانچی با بیان اینکه ماموریت محوری به جد در دانشگاه آزاد اجرا می شود، اظهار کرد: «اتفاق مهمی که شاهد آن بودیم، افزایش اقبال اجتماعی نسبت به دانشگاه آزاد است. در سال ۱۳۹۴-۱۳۹۳ جمعیت دانشجویی این دانشگاه یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر بود که این عدد در سال ۱۳۹۸ به ۸۳۰ هزار دانشجو کاهش یافت؛ چرا که در علم برای علم به پایان رسیده و مردم هوشمندانه این موضوع را متوجه شده اند و به دانشگاه اقبال نشان نداده اند. دانشگاه آزاد از سال ۱۳۹۸ با درک این تحولات و خواست مردم، توانست سالانه ۱۵۰ هزار رشد در جذب دانشجویان داشته باشد و بحمد الله سال گذشته جمعیت دانشجویی به یک میلیون و ۲۵۰ هزار نفر رسید و در سال تحصیلی جدید نیز پیش بینی می شود رشد قابل توجهی داشته باشد. عضو هیات علمی دانشگاه آزاد طرح هیات علمی وابسته، دستیار آموزشی، پایش، پوشش اشتغال و طرح های فناورانه را از تحولات این دانشگاه برشمرد و افزود: «بیش از ۴۰ بارگذاری شده و تمامی فعالیت های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در قالب طرح پایش انجام می شود.»

ادامه در صفحه ۴

فرهیختگان دکتر محمد مهدی طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد روز گذشته در نشستی که بیش از دو ساعت به طول انجامید با اصحاب رسانه گفت و گو کرد و به سوالات آنان پاسخ گفت. در این نشست خبری داریوش جاوید معاون توسعه و مدیریت منابع، محمد قربانی گلشن آباد معاون امور مجلس و ارتباطات اجتماعی، مجید مشکینی معاون تحقیقات، فناوری و نوآوری، حسین جوادى خزانه دار دانشگاه آزاد و محسن امینی مدیر کل دفتر برنامه و بودجه دانشگاه آزاد نیز حضور داشتند. وی در ابتدای این نشست ضمن خیر مقدم به اصحاب رسانه و تبریک روز کارمند، گفت: «سال مالی دانشگاه آزاد مطابق با سال تحصیلی است و این نشست خبری به مناسبت روز خبرنگار و با تاخیر برگزار شد تا بتوانیم همزمان با آماده شدن برای بازگشایی دانشگاه ها و نهایی شدن بودجه سالانه دانشگاه، اطلاعات دقیق تری در اختیار اصحاب رسانه بگذاریم. روز کارمند را هم به جامعه کارمندان کشور به ویژه کارکنان شریف و نجیب دانشگاه آزاد تبریک می گویم.»

دانشگاه ها باید نوع جدیدی از بازمهندسی به وجود آورند

وی با بیان اینکه دانشگاه آزاد مباحث و مسیر خود را براساس برنامه هدفمند پنج ساله دنبال می کند، اظهار داشت: «بنای سند تحول و تعالی دانشگاه که ۲۰ سال از آن را پشت سر گذاشته ایم، این است که در گام دوم خود وارد دانشگاه نوآور، در خدمت مردم و با غلبه بر بحران های اقتصادی اجتماعی- که پیش روی همه دانشگاه های جهان است- شود. حضور شرکت های دانش بنیان و دانش بنیان های چندملیتی در مرجعیت علمی را نمی توان کتمان کرد. دانشگاه ها در شکل قدیم مرجعیت شان را نسبت به علم از دست داده اند و باید نوع جدیدی از بازمهندسی را در خود به وجود آورند. واقعیت این است که در دوره کنونی، هوش مصنوعی، فضای مجازی، ارتباطات گسترده و... در مفهوم دانشگاه تغییرات جدی به وجود آورده و دانشگاه ها را در آستانه تحول جدی قرار داده است.» عضو هیات امنای دانشگاه آزاد خاطر نشان کرد: «جمهوری اسلامی ایران کشوری مستقل است و تجربه ۴۰ ساله اول تحت عنوان گام اول را پشت سر گذاشته است. مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم به میلیون ها تحصیل کرده و هزاران واحد دانشگاهی به عنوان نقطه قوت گام اول اشاره فرمودند که دانشگاه آزاد در این دستاوردها مؤثر بوده و نقش مهمی داشته است؛ به طوری که از ۱۲ میلیون تحصیل کرده دانشگاهی کشور، ۷ میلیون نفر فارغ التحصیل این دانشگاه هستند. دانشگاه آزاد در گام دوم، با الهام از گام دوم انقلاب اسلامی، فضای جدیدی پیش روی خود خلق کرده که از علم و پژوهش شروع و به سبک زندگی ختم می شود.»
دکتر طهرانچی ادامه داد: «برنامه راهبردی عملیاتی دانشگاه آزاد در قالب سه محور «تربیت کننده قوه عاقله و گسترش دهنده فضای انقلاهی»، «سرآمد و پاسخگو» و «کارآمد و پایدار» تدوین شده و دارای

آموزش عالی باید از عرضه گرایی به سمت تقاضا محوری حرکت کند

مدیر مرکز تحقیق و توسعه سیاست های دانشگاه علوم پزشکی تهران:

در آموزش عالی باید به ذی نفعان توجه شود و از عرضه گرایی به سمت تقاضا محوری حرکت کنیم و برنامه های درسی را براساس تقاضاهای موجود تغییر دهیم. در این راستا می توانیم دیده بانی لازم را برای تغییرات تقاضا در سطح ذی نفعان در دستور کار قرار دهیم و با شناسایی به موقع نیازهای ذی نفعان سناریوهای لازم را برای مواجهه دانشگاه آزاد در آینده با آنها تعریف و جاری کنیم. از سوی دیگر آینده نگاری و آینده پژوهی با توسعه کشورها رابطه مستقیم دارد و اگر بخواهیم رابطه بین آینده نگاری و سیاست گذاری را تعریف کنیم باید نسبت آینده نگاری با سیاست گذاری را فهمید و بدانیم که آینده نگاری چگونه به سیاست گذار کمک می کند. پارکر پالمر دو جایگاه برای آینده نگاری و رابطه اش با سیاست گذاری تعریف نموده است:

Position Out: جایگاه بیرونی که مقصود از آن این است که آینده نگاری در خارج از فرآیندهای سیاست گذاری اتفاق می افتد و یک ورودی به سیاست گذاری می دهد یا تصویرهای روشنی از آینده را تبیین می نماید.
Position In: جایگاه درونی استفاده از آینده نگاری در فرآیندهای سیاست گذاری است، یعنی بعد از شروع کار و در حین فرآیندها با استفاده از ابزارهای آینده پژوهی می توان در مواجهه با عدم قطعیت ها، سیاست گذاری آینده پژوهانه صورت می پذیرد. به عبارت دیگر در موقعیت درونی رسالت آینده نگاری کمک به فرآیند سیاست گذاری است، یعنی به کارگیری آینده نگاری فرآیند سیاست گذاری را بهبود می بخشد.
اگر بخواهیم از منظر یک آینده پژوه آموز عالی، نسبت دانشگاه آزاد را با زمان پسنجی به نظر می رسد هنوز سنگینی سیاست های گذشته در دانشگاه وزن زیادی دارد، لذا لازم است سیاست های دانشگاه تلاش مضاعفی برای کشیدن آینده به سمت خود داشته باشد. اگر دانشگاه آزاد بخواهد زمان حال خود را شناسایی و آینده را به سمت خود بکشد باید سیاست های خود را آنجا که قطعیت بالا دارد، با بررسی و تحلیل روندها تعریف و جاری نماید و در مواجهه با عدم قطعیت ها به ویژه پیشران های کلیدی و عدم قطعیت های بحرانی با استفاده از ابزارهای آینده پژوهی و آینده نگاری سیاست ها و برنامه های چابکی را داشته باشد تا آینده آموزش عالی را نیز به سمت خود بکشد. البته توجه داشته باشیم که در زمان کنونی دانشگاه های برتر دنیا (Top ۱۰) از کوشش آینده به سمت خود عبور نموده و در حال عمق دادن به آینده آموزش عالی بوده و منشأ تغییر آینده علم و فناوری هستند. واضح است که زیرنظام آموزش عالی ما هنوز آماده عمل در سطح نیستند، لیکن به نظر می رسد دانشگاه آزاد با شناسایی ظرفیت های ویژه خود و اولویت گذاری مناسب می تواند حداکثر ۳ تا ۵ درصد از سیاست های راهبردی خود را صرف توجه به یک یا دو رسالت تمایز یافته نماید و با سیاست گذاری آینده نگارانه این حوزه های آینده، دانشگاه را متحول نماید.

سیاست گذاری و برنامه ریزی دانشگاه ها ضروری و اجتناب ناپذیر است. از سوی دیگر تغییر در دانشگاه یک واقعیت انکار ناپذیر است که در این تغییرات یک سری قطعیت ها و در موارد زیادی عدم قطعیت هایی وجود دارد. آنجا که قطعیت وجود دارد برنامه ریزی مبتنی بر پیش بینی به راحتی در سیاست گذاری وارد می شود و آنجا که عدم قطعیت وجود دارد مواجهه با سیاست گذار با نپاشختی هایی راه دنبال دارد که در آن زمان آینده پژوهی و آینده نگاری می تواند سیاست گذاری در فضای عدم قطعیت ها را آسانتر و تسهیل نماید. همچنین توجه به این عدم قطعیت ها نقش و وظایف کارکردی دانشگاه را در تعامل با محیط و زیست بوم دچار تغییر و تحول نموده است. تغییرات محیط بیرونی در حوزه های مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فناوری، زیست محیطی و ورزش هابر فضای سیاسی دانشگاه تاثیر می گذارد و مطمئناً تغییرات در دانشگاه هم تاثیر عمیقی بر اجتماع خواهد گذاشت و در صورت عدم موفقیت در دانشگاه چالش های بزرگی را در اجتماع در سطح ملی و بین المللی پی خواهد آورد. البته باید توجه داشت که نمی توان یک سند آینده نگارانه مطلق برای همه حوزه ها دانشگاه تهیه کرد، بلکه بسته به موضوع، سطح، اهداف و... باید قلمرو آینده پژوهی را در دانشگاه محدود نموده و اسناد آینده نگاری متفاوتی را برای هر حوزه تدوین و ارائه نمود. به عبارت دیگر باید هدف آینده پژوهی برای بهبود اصلاحات تحقیق و توسعه در سطحی معین (ملی، منطقه ای یا بین المللی) تدقیق و محدود شود. در سطح کلان نمی توان یک سند آینده نگارانه یکپارچه برای یک سازمان بزرگ نوشت و لازم است قلمرو موضوعی آن مشخص شود و پیشنهاد می کنیم این قلمرو در دانشگاه آزاد به عنوان یک رسالت تمایز یافته انتخاب شود و تمرکز آن بر این سطح و ظرفیت دانشگاه قرار گیرد. به طور مثال بین المللی سازی به عنوان یک رسالت تمایز یافته در دانشگاه علوم پزشکی تهران مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت و به طور ویژه با استفاده از آینده پژوهی برای آن سیاست گذاری و برنامه ریزی شد، به طوری که راهبردی تا سطح برنامه عملیاتی آن در ۵ سال اول برای آن دانشگاه بسیار متفاوت و متمایز از سایر سیاست های دانشگاه برای سطح ملی تعریف و به شکلی کاملاً محدود و ایزوله اجرا شده است. شاید بهتر باشد این طور مطرح کنیم که توجه به شرایط موجود و محدودیت های زمانی و منابعی باید توجه داشته باشیم که سیاست گذاری آینده نگارانه در همه حوزه های عملیاتی امکان پذیر و لازم نیست باشد. در بسیاری از حوزه ها و بخش هایی که قطعیت بالایی دارند می توان پیش بینی و پیش نگری سیاست ها و راهبردی قطعی را اتخاذ و بر مبنای آن برنامه ریزی نمود، ولی آنجا که عدم قطعیت های کلیدی و بحرانی وجود دارد راهی به جز آینده پژوهی و آینده نگاری صحیح و منطقی نخواهد بود. البته باید اعتراف نمود که هنوز ورود آینده پژوهی در سیاست گذاری آموزش عالی نهادینه و جامعی نشده و پیشران های کلیدی و متغیرهای تاثیر گذار و حتی بازیگران آن مشخص و روشن نشده است.

نگاه

متن پیش رو ارائه علیرضا همتی، مدیر مرکز تحقیق و توسعه سیاست های دانشگاه علوم پزشکی تهران است که چندی پیش در دبیر خانه هیات موسس دانشگاه آزاد ایراد شده است که مشروح آن را در ادامه می خوانید.

- ۱- آموزش عالی یکی از زیرنظام های مهم و اساسی آموزش عالی کشور است و چون این دانشگاه قید دولتی بودن را ندارد، بهتر می تواند از فرصت ها استفاده نماید و برنامه ریزی و سیاست گذاری، تحول و نوآوری را رقم بزند. محور صحبت های بنده جایگاه آینده پژوهی و آینده نگاری در سیاست گذاری و برنامه ریزی در مسیر تحول و نوآوری و چالش های آن در دانشگاه هاست. مطالعه اسناد بالادستی آموزش عالی مانند اسناد چشم انداز، نقشه جامع علمی کشور و سند اسلامی شدن دانشگاه حاکی از تاکید سیاست گذاران بر توجه به راهبردهای اصلی زیر در دانشگاه هاست:
- ۱- آینده نگاری و مرجعیت علمی در آموزش
- ۲- حرکت به سوی نسل های جدید دانشگاهی
- ۳- آموزش پاسخگو و عدالت محور
- ۴- توسعه راهبردی و هدفمند و ماموریت گرایانه برنامه های آموزش عالی
- ۵- اعتلای اخلاق حرفه ای
- ۶- بین المللی سازی آموزش عالی
- ۷- توسعه آموزش مجازی
- ۸- ارتقای نظام کنترل و ارزیابی آموزش عالی
- ۹- اعتبار بخشی موسسات و مراکز آموزش عالی
- ۱۰- آمایش سبز زمین، ماموریت گرایانه، تمرکززدایی و ارتقای توانمندی دانشگاه
- ۱۱- توسعه ارتقای زیرساخت های آموزش عالی
- ۱۲- برنامه پایش بسته های تحولی

باید توجه داشته باشیم که آینده پژوهی در دانشگاه می خواهد یک مشکل را حل کند یا بازی را بر طرف نماید یا فرصتی را ایجاد کند، پس باید اسناد «هدف از آینده پژوهی در دانشگاه چیست؟» مطرح و پاسخی برای آن داشته باشیم. آنچه مشخص است در نظام های سیاست گذاری و برنامه ریزی مانند الگوی IPOC راهبردهای سیاست های تحول و توسعه می تواند به عنوان ورودی (Input)، فرآیند (Process)، خروجی (Output)، ارزیابی و کنترل (Control) یاد سطح ستر و زمینه (Context) طبقه بندی گردد. اگر چه آینده پژوهی و آینده نگاری می تواند در تمامی سطوح نظام سیاست گذاری و برنامه ریزی به کار گرفته شود ولی شاید بتوان عمده جایگاه آن را در سطح راهبردی و زمینه ای آموزش عالی دانست. نمود، و ندل بل، آینده پژوهی را علم شناخت آینده انسان مدرن می داند که محور آن انسان ارزش مدار است و از آنجا که تمام رسالت دانشگاه تعلیم و تربیت یک انسان مطلوب با دانش و مهارت لازم برای اجتماع است، پس در اینجا کار بست آینده پژوهی در نظام